

алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, на відміну від старої редакції Кримінального закону, де такий стан вважався обтяжуючою обставиною і міг вплинути, або не вплинути на вирок суду.

Література

1. Про дорожній рух: Закон України від 30 чер. 1993 р. № 3353-XII. Дата оновлення: 13 чер. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення: 15.09.2021).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212²⁴) від 07 груд. 1984 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. Дата оновлення: 08 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#top> (дата звернення: 15.09.2021).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 30 груд. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3411> (дата звернення: 15.09.2021).

УДК 343.98(043.2)

Проточенко А.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Херсон, Україна
Науковий керівник: Савельєва І.В., PhD

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ ВИКРАДЕННІ ВАНТАЖІВ НА ТРАНСПОРТІ

Транспортна сфера виступає одним із провідних напрямків розвитку економічних відносин. Міжнародні можливості транспортного сполучення сприяють залученню до перевезення великої кількості матеріальних благ, що робить транспортні перевезення об'єктом кримінально-протиправної уваги. У зв'язку з цим розслідування кримінальних правопорушень на транспорті є одним із вагомих напрямків діяльності органів слідства та дізнання.

Відповідно до п. 3 Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України слідчий повинен «забезпечувати повне, усебічне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень у межах установлених КПК України строків» [1]. Одним із способів реалізації поставлених перед слідчим завдань виступає планування.

Слідчий, плануючи розслідування кримінального правопорушення на транспорті, вивіши всі слідства з висунутих

версій, продумує майбутні дії, обирає прийоми і засоби, за допомогою яких зможе забезпечити правильне збирання, дослідження та оцінку доказів.

Підтримуючи рекомендації Г.В. Арцишевського, слід зауважити, що перевірка слідчих версій припускає як попередню логічну, розумову діяльність слідчого, так і його практичну роботу з виконання запланованих слідчих (розшукових) дій [2, с. 65].

Проблемним аспектом роботи слідчого на сьогодні залишається складання плану роботи у виді нотаток, а часто і невміння скласти розгорнутий план. Особливо це стосується молодих слідчих у роботі зі складними багатоепізодними провадженнями. В останні роки прослідковується тенденція до постійного зростання рівня навантаження на слідчого. В таких умовах він не має можливості запам'ятати весь обсяг інформації, необхідний для координації гласних і негласних заходів, слідчих (розшукових) дій, визначення їх черговості та технічного і документального забезпечення. Все вищенаведене підкреслює важливість планування для ефективного досудового розслідування кримінальних правопорушень на транспорті.

Планування – це визначення шляхів і способів розслідування обставин, які підлягають встановленню в кримінальному провадженні, визначення системи слідчих (розшукових) дій, їх змісту, послідовності проведення, термінів виконання [3, с. 168]. При цьому максимальна ефективність розслідування кримінальних правопорушень може бути досягнута за умов дотримання слідчими кількох нескладних правил, розроблених у криміналістичній науці [4, с. 170].

До таких правил у першу чергу належить вимога здійснення планування з урахуванням невідкладності проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Слід пам'ятати, що йдеться про черговість виконання слідчих (розшукових) дій, а не про черговість перевірки версій.

При розслідуванні викрадення вантажів на транспорті, які вчинені організованими групами, слідчі (розшукові) дії плануються в такому порядку.

По-перше, початкові слідчі (розшукові) дії, спрямовані на збирання доказів (їх виявлення та фіксацію), які можуть бути втрачені у разі зволікання (огляд місця події, інші види слідчого огляду, допити свідків).

По-друге, дії, розраховані на одержання відповідей з найбільш широкого кола питань, що мають значення для кримінального провадження.

По-третє, заходи, спрямовані на розшук викраденого вантажу, викриття і затримання винних осіб.

По-четверте, дії, розраховані на з'ясування підстав для повідомлення про підозру виявленим особам.

По-п'яте, трудові та тривалі заходи, виконання яких доручається іншим особам (призначення ревізій або експертиз, доручення на проведення слідчих (розшукових) дій).

Основні характеристики, яким повинен відповідати загальний план розслідування, досить докладно проаналізовані у спеціальній літературі [5, с. 121-122].

Окрім загальних питань, план розслідування викрадення вантажів на залізничному транспорті, які вчиняються організованими групами, повинен включати спеціальні питання: підстави висунення криміналістичних версій про груповий, організований характер викрадення вантажу з урахуванням інформації, отриманої в результаті проведення слідчих (розшукових) дій; методи перевірки висунутих версій: визначення кола необхідних слідчих (розшукових) дій, їх послідовність і комбінації, спрямованість на досягнення конкретного результату; відому на даний момент інформацію про кількісний та якісний склад організованої групи, яка вчинила викрадення вантажу, механізм вчинення злочину, способи готування, вчинення та приховування слідів злочину; встановлені ролі кожного члена організованої групи у механізмі злочинної події.

Отже, враховуючи складні умови роботи слідчих та дізнавачів при розслідуванні кримінальних проваджень, їх перевантаженість та відповідно великий обсяг криміналістично значущої інформації, необхідність складання розгорнутих планів розслідування є беззаперечною.

Література

1. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06 лип. 2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

2. Арцишевский Г.В. Выдвижение и проверка следственных версий. Москва: Юрид. лит., 1978. 221 с.

3. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (укр.-рос., рос.-укр.). Харків: Право, 2001. 541 с.

4. Топчій В.В. Планування розслідування злочинів учинених організованими групами. *Юридичний вісник*. 2015. № 1 (34). С. 169-174.

5. Федченко В.М. Розслідування злочинів слідчою та слідчо-оперативною групою: правові та організаційні засади: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: Нац. акад. внутрішніх справ, 2004. 250 с.

Ткаченко В.В., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

ПРАВИЛО ДВОХ ЛЮДЕЙ (ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ПІЛОТІВ ЯК ПРИЧИНА АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ)

Людині властиво помилятись, але нерозумно наполягати на своїй помилці. Крилатий вислів із латини, який підтверджує, що кожний має право на помилку, але застерігає навчатися на них, а також не допускати їх у майбутньому. На жаль, для того, щоб посилити контроль за психологічним станом пілотів та прийняти так зване «Правило двох людей» [1], повинна була статися катастрофа А320 у Французьких Альпах, на якій світ навчився не нехтувати ментальним здоров'ям пілотів.

У вівторок 24 березня 2015 року повинен був відбутися рейс 9525 з Барселони до Дюссельдорфу. На борту літака перебувало 150 осіб. Виліт рейсу з аеропорту Барселони планувався о 9:35, однак літак вилетів лише о 10:01 і взяв курс на Дюссельдорф. О 10:31 літак почав зниження прискореними темпами. О 10:41 він врізався в гірський масив на швидкості 800 км/г [2].

Після прибуття гелікоптера, який приземлився поруч з місцем аварії, рятувальна служба виявила, що ніхто з пасажирів та членів екіпажу літака не вижив.

Перед фахівцями, які розслідували цю авіаційну катастрофу, було поставлено – виявити причини катастрофи та підтвердити або спростувати факт терористичного акту. Для того, щоб це зрозуміти, потрібно дослідити поняття та ознаки терористичного акту.

У зв'язку із тим, що поняття терористичного акту прописується в Європейській конвенції про боротьбу з тероризмом (ETS N 90) [3], розглянемо його на прикладі вітчизняного кримінального законодавства. Згідно ч. 1 ст. 258 Кримінального кодексу України під терористичним актом слід розуміти застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування,